

רע"פ 4070/18 - יואב שניר נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 4070/18

לפני:

כבוד השופט א' שהם

המבקש:

יואב שניר

נ ג ד

המשיב:

מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים, מיום 10.4.2018, בע"פ 23303-12-17, שניתן על ידי כב' הרכב השופטים: א' דראל; ע' זינגר; ו-ח' מאק-קלמנוביץ

בשם המבקש:

עו"ד דוד הלוי

בשם המשיבה:

עו"ד אריה פטר

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' הרכב השופטים: א' דראל; ע' זינגר; ו-ח' מאק-קלמנוביץ), בע"פ 23303-12-17, מיום 10.4.2018, בגדרו של פסק הדין, התקבל חלקית ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום בירושלים (כב' השופטת ג' סקפה שפירא), בת"פ 2799-11-14, מיום 31.10.2017.

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום לבית משפט השלום בירושלים, אשר ייחס לו תקיפה הגורמת חבלה ממש - בן זוג, לפי סעיף 382(ג) לחוק העונשין, התשל"ז-1977. יצוין, כי מעדותה במשטרה של אשתו של המבקש (להלן: איריס) עולה, כי התנגדה להגשת כתב האישום, ולפיכך, אין לראותה כ"מתלוננת" במסגרת החלטה זו. מעובדות כתב האישום עולה, כי ביום 11.11.2013, התגלע עימות בין המבקש לבין אשתו, על רקע חשדה כי המבקש מתכתב עם נשים אחרות באמצעות הטלפון הנייד שלו. נטען, כי במסגרת העימות, הסתגרה איריס בשירותים, כשברשותה הטלפון הנייד של המבקש. בתגובה, גרר המבקש את איריס ברגליה למטבח ושפך עליה כוס נס קפה ומים, היכה אותה בפניה באגרופיו, ובעט בה, עד אשר בתם של השניים יצאה אל הסלון והחלה לצעוק. עוד נמסר בכתב האישום, כי איריס ניסתה להתחמק מאחיזתו של המבקש, בין השאר, באמצעות דחיפות, שריטות, ואף נשיכת ידו וגבו של המבקש. בהמשך האירועים המתוארים לעיל, ננעלו איריס ובתה בחדר של האחרונה עד להגעת אחיותיה של איריס בבוקר שלמחרת. כנטען, כתוצאה ממעשיו של המבקש, נחבלה איריס בפניה, ונגרמה לה המטומה ונפיחות סביב עינה.

3. ביום 22.10.2017, הורשע המבקש, לאחר ניהול משפט הוכחות, בעבירה שיוחסה לו בכתב האישום. בית משפט השלום העמיד את עובדות המקרה המתואר בכתב האישום על דיוקן, וקבע כי המבקש ואיריס נהגו באלימות הדדית, האחד כלפי השנייה, ואיש מהם לא פעל מתוך הגנה עצמית. בית משפט השלום התרשם, כי איריס היא "אישה אסרטיבית, דעתנית הנוהגת... לא פעם בצורה בוטה, תוקפנית ואלימה כלפי בן-זוגה, ואינה חוששת מלנקוט נגדו במעשי אלימות".

לאחר סקירת מכלול הראיות, קבע בית משפט השלום, כי משהבחין המבקש בכך שאיריס הסתגרה בשירותים עם הטלפון הנייד שלו, התפתח בין השניים "מאבק פיזי על הטלפון", אשר במסגרתו, גם איריס וגם המבקש "נהגו בצורה אלימה - היא דחפה אותו, בעטה בו ונשכה אותו, וגם הוא דחף אותה והכה אותה בידיו במכות אגרופ. מעשי האלימות של איריס כלפי הנאשם [המבקש] בוצעו באופן עצמאי ולא רק על מנת להתגונן מפני מעשי האלימות שלו". בית משפט השלום הבהיר, כי כוס נס הקפה נשפכה על איריס מאוחר יותר, וזאת תוך "מאבק נוסף על הטלפון שכלל אלימות הדדית מצד שניהם". בסיכומו של דבר, נקבע כי:

"העובדות שתוארו מבססות את העבירה המיוחסת לנאשם [המבקש], ואולם הן מעלות, כי מעשי אלימות דומים, שאינם פחותים בחומרתם, בוצעו לכאורה באותו אירוע גם מצדה של איריס. השאלה מי פתח במעשי האלימות אינה בעלת חשיבות רבה לצורך קביעת הנאשם, שכן מעשיו אל הנאשם [המבקש], כפי שקבעתי לאור מכלול הראיות שהובאו בפני, לא נעשו בניסיונות של הגנה עצמית."

4. מפאת העובדה שהוגש כתב אישום נגד המבקש בלבד, בעוד שהתברר כי מעשי האלימות במהלך האירוע היו הדדיים, נדרש בית משפט השלום לשאלה, האם מדובר באכיפה בררנית בעניינו של המבקש. ראשית, עמד בית משפט השלום על האופן שבו נוהלה חקירת המשטרה במקרה דנן. צוין, בין היתר, כי החוקרת המשטרתית אמרה לאיריס, אשר סירבה למסור עדות בחקירתה הראשונה במשטרה, כי במידה שתדבוק בעמדתה זו, היא תיאלץ להגיש נגדה כתב אישום. בית משפט השלום קבע, בהקשר זה, כי:

"לא אוכל לקבוע פוזיטיבית, כי החקירה בוצעה במכוון מתוך מגמה של החוקרת 'להפליל' את הנאשם [המבקש] ו'להציל' את איריס, ואולם, האופן שבו התנהלה החקירה אכן מעלה תהיות. העיקשות שגילתה השוטרת לקבל גרסה מאיריס ולקבל ממנה מסמכים רפואיים אין בה לטעמי כדי להצביע על מגמתיות, כי אם על נחישות של השוטרת לבצע את תפקידה בצורה טובה. עם זאת, בחינת התבטאויותיה של השוטרת (למשל - 'את צריכה להבין שיש פה כבר עליית מדרגה... את כל הלילה חטפת ממנו מכות'... 'אצלי, באזור התחנה שלי, שום אישה לא תירצח. אני אגן בחירוף נפש על כל אישה שאני יודעת שהיא בסכנת... חיים, ואת בסכנת חיים'...) מלמדת, כי סביר שלשוטרת היכרות עם דפוס התנהגות של נשים קורבנות אלימות במערכת זוגית, שנטות להסתיר ולטשטש את האלימות שחוות גם בפני גורמי האכיפה. ייתכן שהיכרותה של דפוס זה הובילה את השוטרת באופן לא מודע ולא מכוון לפעול מתוך הנחות שעשויות להיות נכונות במקרים מסוימים, אך אינן נכונות במקרה דנן." [הדגשות לא במקור - א.ש.]

יצוין, כי איריס נחקרה גם היא באזהרה, לאחר מתן עדותה הראשונה במשטרה. בית משפט השלום התייחס לדו"חות הערכת המסוכנות שערכה החוקרת לגבי בני הזוג. בעוד שהחוקרת קבעה כי מסוכנותו של המבקש גבוהה, הרי שבעניינה של איריס, "לא סומנו פרמטרים רלבנטיים, שאין חולק שהתקיימו". בית משפט השלום ציין כי, בנסיבות העניין, ובפרט כאשר מהודעת המבקש במשטרה עלתה טענה לפיה הוא חווה אלימות מצדה של איריס, "מן הראוי היה שאירועים אלה יחקרו באותה נחישות שבה נחקר עניינו" של המבקש.

לאור האמור, קבע בית משפט השלום, כי "הגם שהראיות מצביעות על אלימות הדדית, הנאשם [המבקש] הוא היחיד שעמד לדין. תוצאה זו פוגעת פגיעה חריפה בתחושת הצדק בשל שרירותיותה, ועולה כדי הגנה מן הצדק".

אשר לתוצאת הפגיעה המתוארת, סבר בית משפט השלום, כי במקרה דנן, "האינטרס הציבורי אינו יכול להתיישב עם ביטול כתב האישום וזיכוי הנאשם [המבקש] מטעם הגנה מן הצדק, אלא שיש לתקן את הפגיעה באמצעי מתון יותר שיבוא לביטוי בהקלה ממשית בעונשו של המבקש". בית משפט השלום תלה את מסקנתו זו בכך שלא הוכח כי עמדה ביסודה של האכיפה החלקית בעניינו של המבקש כוונת זדון של רשויות החקירה או התביעה, "והיא [האכיפה החלקית] נבעה, לכל היותר, מתפיסה שגויה של המצב". עוד התרשם בית משפט השלום, כי המבקש תרם לתוצאה זו, עקב הימנעותו מלהציג, במהלך חקירתו במשטרה, "את מכלול הראיות שהוצגו בבית המשפט" ואת טענותיו ביחס להתנהלות האלימה של איריס "בחייהם המשותפים".

5. ביום 31.10.2017, גזר בית משפט השלום את דינו של המבקש. בגדרו של גזר הדין, נדחתה בקשת המבקש לבטל את הרשעתו. בין היתר, נקבע, כי בנסיבות העניין, לא ניתן לוותר על הרשעת המבקש מבלי לפגוע בשיקולי ענישה אחרים. עם זאת, סבר בית משפט השלום, "כי קבלת הטענה של הגנה מן הצדק במקרה דנן מצדיקה הקלה משמעותית בעונש", והשית על המבקש חודש מאסר על תנאי, למשך שנה, לבל יעבור עבירת אלימות נגד הגוף; והתחייבות בסך 2,000 ₪, למשך שנה, שלא יעבור עבירת אלימות נגד הגוף, שאם המבקש לא יחתום עליה עד המועד שנקבע לכך, יאסר למשך 3 ימים.

6. המבקש הגיש ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים המשיג על הרשעתו בדין ועל חומרת עונשו. ביום 10.4.2018, נדחה הערעור על הכרעת הדין והתקבל חלקית הערעור על גזר דינו של בית משפט השלום. אשר לערעור המבקש על הכרעת הדין, בית המשפט המחוזי לא מצא "להתערב בממצאים העובדתיים שנקבעו בהכרעת הדין או

לקבל את טענת ההגנה מן הצדק באופן שיביא לזיכוי [המבקש]". מנגד, קיבל בית המשפט המחוזי בחלקו את ערעורו של המבקש על גזר דינו, וביטל את הרשעתו של המבקש, וכפועל יוצא מכך בוטל גם עונש המאסר המותנה שהושת עליו. בית משפט המחוזי ביסס את החלטתו לבטל את ההרשעה על: "מסכת ארוכה של אירועי אלימות" הדדית שהתקיימה זה זמן בין המבקש לאיריס; "אלימות של ממש [שחווה המבקש מצידה של איריס] שהותירה סימנים משמעותיים"; מצבו הרפואי של המבקש; והשלכה האפשרית של ההרשעה על תעסוקתו של המבקש.

הבקשה לרשות ערעור ותגובת המשיבה

7. בבקשה לרשות הערעור המונחת לפניי, עותר המבקש לזיכוי מכל אשמה, ולחלופין לביטול כתב האישום שהוגש נגדו. המבקש צירף לכתב הבקשה את טענות הערעור שהוגשו לבית המשפט המחוזי, בציינו כי הן מהוות "חלק בלתי נפרד מבקשה זו". המבקש גורס, כי בהינתן קביעתו של בית משפט השלום לפיה עומדת למבקש הגנה מן הצדק, התוצאה הנכונה היא ביטול כתב האישום ולחלופין זיכוי מכל אשמה. זאת, מאחר שבמצב הדברים הנוכחי, יישא המבקש בסטיגמה פלילית ו"רישום פלילי, ולו מצומצם", בעוד שאיריס, אשר פעלה נגדו באלימות, לא תישא בהשלכות מעשיה. המבקש גורס, כי בניגוד לקביעת בית משפט השלום, אין הכרח להוכיח כוונת זדון של הרשות החוקרת או של גורמי התביעה בכדי לבסס טענת הגנה מן הצדק. עוד נטען, כי החוקרת המשטרתית פעלה בזדון במהלך החקירה של איריס, בניסיון להערים עליה ולסחוט ממנה דברים מפלילים נגד המבקש, וזאת בין היתר, באמצעות איום בהגשת כתב אישום נגדה. אשר לאמירתו של בית משפט השלום, לפיה המבקש תרם להיווצרות האכיפה הבררנית, בכך שהוא לא הציג בחקירתו במשטרה את כל המידע הרלוונטי, טוען המבקש כי הקושי הנפשי, כתוצאה מהתקרית האלימה בביתו, הקשה עליו להציג גרסה מלאה וקוהרנטית של האירועים בפני החוקרים. עוד טוען המבקש, כי בית המשפט המחוזי לא נימק כלל את התוצאה שאליה הגיע בפסק דינו, במסגרתו נדחו טענות המבקש. המבקש משיג על מספר קביעות שבעובדה וממצאי מהימנות ביחס לראיות שהוגשו בעניינו, ובפרט הוא גורס כי במסגרת האירוע מושא כתב האישום איריס תקפה אותו והוא נאלץ להתגונן.

8. בתגובתה לבקשה, נטען על ידי המשיבה, כי אין הצדקה לדון בעניינו של המבקש ב"גלגול שלישי", מאחר שהוא אינו מעלה כל שאלה משפטית עקרונית או חשש לעיוות דין. לטענת המשיבה, סקירת הפסיקה העניפה בנושא זה, מעלה כי תחולתה של ההגנה מן הצדק, לרבות בטענה של אכיפה בררנית, תהא במצב בו הוכח כי הרשויות פעלו "להשגת מטרה פסולה, או על יסוד שיקול זר או מתוך שרירות גרידא". לטענת המשיבה, בעניינו של המבקש, כפי שקבע בית משפט השלום, האכיפה החלקית לא נבעה מכוונת זדון, אלא, "לכל היותר, מתפיסה שגויה של המצב". המשיבה הוסיפה וטענה, כי ביטול הרשעתו של המבקש ושל עונש המאסר המותנה שהושת עליו, היא תוצאה בלתי מתחייבת בנסיבות העניין, ומדובר בהקלה משמעותית בעניינו של המבקש, אשר אינה מעוררת "בעיה אנושית-מצפונית". אשר לטענת המבקש, לפיה בית המשפט המחוזי לא נימק כהלכה את פסק דינו, ציינה המשיבה, כי בית המשפט המחוזי שמע בקשב רב את מכלול טענות המבקש, והתייחס בפסק דינו לעיקרי הדברים, ובכך הוא עמד ב"חובת ההנמקה".

דיון והכרעה

9. כידוע, רשות ערעור ב"גלגול שלישי" תינתן במקרים חריגים, המעוררים שאלה משפטיות כבדות משקל או

סוגיה ציבורית רחבת היקף, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים להליך; או כאשר מתעורר חשש ממשי מפני עיוות דין מהותי או אי-צדק שנגרם למבקש (רע"פ 2627/18 ביטון נ' מדינת ישראל (5.7.2018); רע"פ 3057/18 פלדמן נ' מדינת ישראל (20.6.2018)). לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור ובנספחיה, נחה דעתי כי הבקשה אינה עומדת באמות המידה האמורות. זאת ועוד, חלק נכבד מטענותיו של המבקש, בדבר אופן התרחשות האירוע נשוא כתב האישום וביחס לחומר הראיות שהוצג בפני בית משפט השלום, מופנה כלפי קביעות שבעובדה ושבמהימנות, שנעשו על ידי הערכאה הדיונית, וכידוע הוא כי ערכאת הערעור איננה נוטה להתערב בממצאים מעין אלה (רע"פ 3742/18 פלוני נ' פלוני (25.7.2018); רע"פ 4770/18 הדרה נ' מדינת ישראל (12.7.2018)). ביתר שאת אמורים הדברים, שעה שמדובר בערכאת ערעור "בגלגול שלישי" (רע"פ 3530/18 אלטורי נ' מדינת ישראל (23.7.2018); רע"פ 2627/18 ביטון נ' מדינת ישראל (5.7.2018)). בנוסף, המבקש צירף לכתב הבקשה את מכלול טענותיו שהועלו בכתב הערעור שהוגש לבית המשפט המחוזי, ומשכך, נראה כי הבקשה מהווה ניסיון לערוך "מקצה שיפורים" לתוצאת הערעור, ניסיון שאין להיעתר לו (רע"פ 3158/18 פלוני נ' מדינת ישראל (26.6.2018); רע"פ 2423/18 עוזרי נ' מדינת ישראל (20.6.2018)). די בטעמים אלה, על מנת לדחות את הבקשה.

10. למעלה מן הצורך, אתייחס למקצת מטענות המבקש. אין בידי לקבל את טענתו של המבקש, לפיה התוצאה הראויה של קבלת טענת ההגנה מן הצדק על ידי בית משפט השלום, היא ביטול כתב האישום שהוגש נגדו או זיכויו מכל אשמה. גם אם מדובר במקרה דנן באכיפה בררנית, המקימה למבקש טענת הגנה מן הצדק, הרי שהתוצאה אינה, בהכרח, ביטולו של כתב האישום, או זיכויו של הנאשם, וכפי שצינתי בע"פ 7659/15 הרוש נ' מדינת ישראל (20.4.2016):

"[גם] אם הוכח קיומה של אכיפה בררנית, הרי שסעד קיצוני בדמות ביטול כתב האישום, שמור למקרים חריגים ביותר, בהם לא ניתן לרפא את הפגם באמצעים חריפים פחות, כגון תיקון כתב האישום, או הקלה במידת העונש." (וראו גם: רע"פ 8027/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 97-98 (27.05.2018)).

11. לטעמי, צדק בית המשפט המחוזי בקובעו כי, בנסיבות העניין, ניתן לרפא את הפגיעה במבקש בביטול הרשעתו ובביטול עונש המאסר המותנה שנגזר עליו, ובכך הלך בית המשפט המחוזי לקראת המבקש, אף מעבר להקלה שניתנה לו בגזר דינו של בית משפט השלום.

12. אוסיף עוד, כי לא מצאתי ממש בטענת המבקש לפיה בית המשפט המחוזי לא עמד ב"חובת ההנמקה", כאשר דחה את בקשתו של המבקש לבטל את כתב האישום או לזכותו מכל אשמה. בית המשפט המחוזי דן בהשגותיו של המבקש על הכרעת דינו של בית משפט השלום, במסגרת הדיון בערעור, ולא ראה לקבלן. לא מצאתי כל פגם בהנמקתו של בית המשפט המחוזי, אשר נדרש לעיקרי טענותיו של המבקש, ולא חלה עליו כל חובה להתייחס באריכות ובהרחבה לכל טענה וטענה, שהועלתה על ידו (השוו, לרע"פ 4752/18 פלוני נ' מדינת ישראל (26.6.2018)).

13. סוף דבר, הבקשה לרשות ערעור נדחית בזאת.

ניתנה היום, כ' באב התשע"ח (1.8.2018).

ש ו פ ט
